

Sygn. akt III AUa 564/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSA Bożena Grubba
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2018 r. w Gdańsku

sprawy A. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji A. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 lutego 2018 r., sygn. akt VII U 4002/17

1. oddala apelację;
2. zasądza od A. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Grażyna Czyżak SSA Maciej Piankowski SSA Bożena Grubba

Sygn. akt III AUa 564/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy A. C. prawa do emerytury pomostowej, wskazując, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał on prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych oraz na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu tej ustawy, wynoszącego co najmniej 16 lat.

Ubezpieczony odwołał się od przedmiotowej decyzji, domagając się przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony zgłosił wnioski dowodowe, m.in. o przeprowadzenie dowodu z zeznań ubezpieczonego i świadków.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy podniósł argumenty zawarte w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 14 listopada 2017 r. ubezpieczony sprecyzował swoje stanowisko, wnosząc o zaliczenie okresów od 7 lipca 1989 r. do 14 września 1988, od 24 maja 1990 r. do 23 lutego 2006 r. jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. w G. oraz od 17 marca 2006 r. do końca listopada 2013 r. w Zakładzie (...) w Ż. również jako pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Wyrokiem z dnia 20 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczony A. C. urodził się (...) W dniu (...) ukończył wiek 60 lat.

Ubezpieczony udowodnił przed organem rentowym łącznie 44 lata 5 miesięcy i 22 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 41 lat 1 miesiąc i 17 dni okresów składkowych. Z ubezpieczonym rozwiązano stosunek pracy.

W dniu 26 kwietnia 2017 r. (data wpływu do organu rentowego) złożył w ZUS wniosek o emeryturę pomostową.

W okresie od 1 września 1972 r. do 6 lipca 1988 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku zbrojarz-betoniarz w (...) Przedsiębiorstwie (...).

W dniu 7 lipca 1988 r. ubezpieczony zawarł umowę o pracę z przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. na czas nieokreślony na stanowisko zbrojarza.

W okresie od 15 września 1989 r. do 23 maja 1990 r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego w związku z wyjazdem za granicę do pracy.

W dniu 24 maja 1990 r. ubezpieczony zawarł umowę o pracę z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. na czas nieokreślony. Na umowie o pracę dokonano określenia stanowiska pracy wnioskodawcy w ten sposób, że skreślono oznaczenie pismem maszynowym „monter zewnętrznej sieci wodno-kanalizacyjnej” i dopisano pismem ręcznym „zbrojarz-betoniarz” z nieczytelnym podpisem.

W okresie od 24 lutego 2006 r. do 28 lutego 2006 r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego.

W spornym okresie od 7 lipca 1988 r. do 28 lutego 2006 r., z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę montera zewnętrznej sieci wodno-kanalizacyjnej w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. ((...)).

(...) sp. z o.o. powstała z przekształcenia (...) Przedsiębiorstwa (...).

Spółka zajmowała się w spornym okresie uzbieraniem osiedli mieszkaniowych i innych w sieć sanitarną, deszczową, wodociągową, gazową i drenaż. Wszystkie prace wykonywane były w wykopach na różnych głębokościach. Przykładowo gaz układano na głębokości 1,20 m, wodociąg 1,70 m, sieć sanitarno-wodociągową w wykopie do głębokości 5 m.

W tych wykopach brygady monterów, w tym wnioskodawca montowali rurociągi. Polegało to na tym, że koparka wykopywała wykop o żądanej głębokości szerokości (najczęściej wykopy tzw. skarpowe o szerokości u dołu ok. 60-70 cm, u góry ok. 3-4 m), następnie monterzy wchodzili do wykopu, poprawiali dno wykopu szpadlami, utwardzali podsypką z piasku i montowali na niej rury, osadzali studzienki betonowe, pod studzienkami robiono podmurówki z bloczków betonowych. Praca monterów była w wymuszonej pozycji ciała, w przykucnięciu lub kolanach, rury mogły ważyć kilkadziesiąt kilogramów.

Pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy z dnia 28 lutego 2006 r., w którym określono jego stanowisko: monter zewnętrznych sieci wodno-kanalizacyjnych.

Pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w których wskazał, że ubezpieczony z wyłączeniem okresu od 15 września 1989 r. do dnia 23 maja 1990 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace roboty wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, na stanowisku monter instalacji wodno-kanalizacyjnej, co odpowiada wykazowi A, dział V poz. 1 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W dniu 17 marca 2006 r. ubezpieczony zawarł umowę o pracę ze S. J. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą Zakład (...) z/s w Ż. na stanowisku montera zewnętrznych sieci wodno-kanalizacyjnych na czas nieokreślony.

Ubezpieczony zapoznał się z instrukcją bezpieczeństwa pracy przy montażu, demontażu szalunków oraz pracach w wykopach.

W spornym okresie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace montera zewnętrznych sieci wodno-kanalizacyjnych. Charakterystyka pracy wnioskodawcy polegała na tym, że układał rury w wykopach o głębokości od 1 m do 5 m głębokości, szerokości od 50 cm do 2 m w ten sposób że robił podsypkę montował studnie betonowe i od tych studni układał rury różnych średnic. Wnioskodawca sprawdzał również, czy rury są dobrze ułożone, w tym celu wchodził do studni o głębokości ok 4-5 m.

Sąd Okręgowy wskazał, iż ubezpieczony nie spełnił przesłanki uregulowanej w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie udowodnił bowiem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu tej ustawy po 31 grudnia 2008 r. Z ustaleń Sądu wynika, że w okresie od 17 marca 2006 r. do 30 listopada 2013 r. ubezpieczony pracował w Zakładzie (...) na stanowisku montera zewnętrznych sieci wodno-kanalizacyjnych. Fakt niezgłoszenia przez zakład pracy do organu rentowego ubezpieczonego jako pracownika w warunkach szczególnych nie ma znaczenia dla oceny w toku postępowania przed sądem. Jak bowiem utrwalilo się w judykaturze, w sądowym postępowaniu odwoławczym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, Lex 14625).

Ubezpieczony podnosił, iż wykonywał w tym czasie prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych. Zdaniem Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wskazuje, iż ubezpieczony wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy na stałe tego rodzaju pracy. Prace przy montażu instalacji wodno-kanalizacyjnej nawet w głębokich wykopach nie można uznać zdaniem Sądu za pracę tożsamą z wykonywaną w podziemnych kanałach ściekowych. Kanały ściekowe to są obiekty zamknięte i praca w nich wykonywana jest w szczególnych warunkach choćby z uwagi na utrudnioną cyrkulację powietrza, natomiast praca którą wykonywał ubezpieczony, tj. praca montera wodno-kanalizacyjnego w głębokich wykopach, która zaliczana była zgodnie z wykazem A działem V pozycja 1 do prac w warunkach szczególnych w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r nie może być kwalifikowana tożsamo jak ciężka praca fizyczna w podziemnych kanałach ściekowych. Określenia „prace wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach” oraz „prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych” nie są zakresowo tożsame i wyrażają dwa odrębne rodzaje prac o zbliżonym, lecz wciąż odmiennym charakterze. Praca ubezpieczonego w tym okresie w przeważającej części polegała na przygotowaniu i utwardzeniu wykopu oraz kładzeniu i poziomowaniu rur. Owszem, była to praca w wymuszonej pozycji ciała, wykopy jednak były otwarte, tzw. skarpowe o szerokości u dołu ok. 60-70 cm, u góry ok. 3-4 m, z całą zatem pewnością nie można ich zaliczyć do „podziemnych”, zaś cyrkulacja powietrza nie była utrudniona w takim stopniu jak w kanałach ściekowych. Sąd zważył, że zasadniczą większość czasu pracy wnioskodawca spędzał zatem na powierzchni i w wykopie. Świadek S. J. wspominał co prawda, że zdarzało się iż ubezpieczony musiał wejść do głębokiej na 3-4 m studzienki i sprawdzić ułożenie rur. W ocenie Sądu te sporadyczne przypadki wykonywania części czynności w studzience nie mogą być jednak uznane za „ciężką pracę w podziemnych kanałach ściekowych”. Wskazać należy, że studzienkę taką, mimo jej

głębokości, trudno uznać za podziemną. Nadto z całą pewnością czynności wnioskodawcy polegające na sporadycznym wejściu do studni i sprawdzeniu czy rury są dobrze ułożone, nie sposób uznać za „ciężką pracę fizyczną”.

Podsumowując, Sąd I instancji wskazał, iż prace montera zewnętrznej sieci wodno-kanalizacyjnej nie są pracami w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nawiasem mówiąc tożsame stanowisko zajmuje judykatura w ugruntowanej linii orzeczniczej (por. wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 27 kwietnia 2017 r. sygn. akt IV U 430/17, źródło: portal orzeczeń Sądu Okręgowego w Elblągu; wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 2 marca 2017 r., sygn. akt VII U 1822/15, źródło: portal orzeczeń Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie). W tym ostatnim wyroku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyraził również słuszny pogląd, że zastosowanie wykładni historycznej prowadzi do przyjęcia, że gdyby ustawodawca wyraził chęć dalszego kwalifikowania prac wodno-kanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich wykopach jako pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, to zawarłby taką formułę w załącznikach nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Skoro ubezpieczony nie spełnił jednego z warunków określonych w art. 4 ustawy, należało rozważyć, czy ma staż 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych na dzień 1.1.2009 r., tj. rozważenia wymagało, czy ubezpieczony spełnia przesłanki w cyt. wyżej art. 49 ustawy. Przy czym pamiętać należy, iż dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze należy interpretować w ten sposób, iż mowa w nim o warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nie spełnia zatem przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013 r., III AUa 1857/12, Lex nr 1233446).

W odniesieniu do niniejszej sprawy, szczegółowa analiza przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy nie pozwala stwierdzić, iż legitymuje się on okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd zważył, że ubezpieczony w okresie od wykonywał pracę zbrojarza-betoniarza oraz montera zewnętrznej sieci wodno-kanalizacyjnej, z czego okoliczności niezaliczenia okresu pracy wykonywanej na pierwszym z ww. stanowisk do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych ubezpieczony nie zakwestionował. Wskazać jednakowoż należy, że stanowisko zbrojarza-betoniarza nie odpowiada żadnej charakterystyce stanowisk pracy w szczególnych warunkach w załącznikach 1-2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Z kolei jak już wyżej wskazano, charakterystyka stanowiska pracy montera zewnętrznych sieci kanalizacyjnych odpowiada stanowisku wymienionemu w wykazie A, dziale V, poz. 1 rozporządzenia i odpowiednio dział V, poz. 1, niemniej nie została wymieniona wśród stanowisk w załączniku 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych. W ocenie Sądu taka praca nie odpowiada kryteriom, aby uznać ją za pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż ubezpieczony nie wykazał stażu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych na dzień 1.1.2009 r., dlatego też nie spełnia przesłanek, o których mowa w art. 49 ustawy.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi przepisami.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy:

1. tj. naruszenie art. 217 § 1 w zw. z art. 227, art. 232, art. 278 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie wniosku ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bhp, złożonego w piśmie procesowym w dniu 14 listopada 2017 r. podczas gdy dowód ten dotyczył oceny czynników ryzyka występujących na stanowisku monter wodno-kanalizacyjny i w odniesieniu do czynników ryzyka, jakimi cechują się prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych, tj. okoliczności mających istotne znaczenie dla wyjaśnienia sprawy a sporne okoliczności nie zostały dostatecznie wyjaśnione, co miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy z uwagi na oparcie rozstrzygnięcia o niepełny

materiał dowodowy, co skutkowało błędem w ustaleniach stanu faktycznego polegającym na przyjęciu przez sąd I instancji, iż praca wykonywana w głębokich wykopach jako monter wodno-kanalizacyjny nie jest pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

2. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak odniesienia w uzasadnieniu do wyroku do kwestii niezgodności przepisu art. 49 pkt. 3 in fine ustawy o emeryturach pomostowych z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP, podnoszonej przez ubezpieczonego w odwołaniu od decyzji ZUS,

3. Art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego tj. zeznań świadków oraz powoda wniosków z niego niewynikających, poprzez pominięcie części materiału dowodowego oraz poprzez wywiedzenie z materiału dowodowego wniosków sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym.

Apelujący zarzucił także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego niezastosowanie mimo zacytowania w uzasadnieniu do wyroku, co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

2. pkt. 36 załącznika nr 1 w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez błędną interpretację, polegającą na przyjęciu, iż praca w podziemnych kanałach obejmuje wyłącznie pracę w zamkniętej przestrzeni – w kanałach zamkniętych, oraz pominięcie czynników ryzyka występujących przy wykonywaniu tej pracy, co stanowi niedozwoloną wykładnię zawężającą, której zastosowanie przez sąd I instancji miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

3. art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie, co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania ubezpieczonego poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów procesu za każdą z instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nasto, apelujący wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie, sporządzenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność ustalenia natężenia pracy i czynników ryzyka zawodowego, jakie występowały na stanowisku monter wodno-kanalizacyjny w okresie pracy ubezpieczonego; od 07.07.1988 r. do 14.09.1989 r., od 24.05.1990 r. do 28.02.2006 r. od dnia 17 marca 2006 r. do końca listopada 2013 r. w odniesieniu do czynników ryzyka jakimi cechują się prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych, tj. praca o której mowa w pkt. 36 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w kontekście czynników ryzyka dla osób starszych kwalifikujących do ujęcia w wykazie stanowisk pracy w warunkach szczególnych, w celu wykazania, iż praca wykonywana przez ubezpieczonego we wskazanych okresach była pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszej sprawy było spełnienie przez wnioskodawcę H. S. przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd I instancji

ustalenia faktyczne i rozważania prawne, przyjmując je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich szczegółowego powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998r. I PKN 339/98 OSNAPiUS z 1999r. nr 24 poz. 776).

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2008. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach pomostowych dopuściła odstępstwa od przesłanki wymienionej w jej art. 4 pkt 6, wskazując w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku w niniejszym składzie podziela pogląd prawny wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013/5-6/62, w którym wskazano, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. Osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

W przedmiotowej sprawie przedmiotem sporu było zakwalifikowanie okresów pracy ubezpieczonego od 7 lipca 1989 r. do 14 września 1988 i od 24 maja 1990 r. do 23 lutego 2006 r. w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. w G. oraz od 17 marca 2006 r. do 30 listopada 2013 r. w Zakładzie (...) w Ż. jako okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu

art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a w konsekwencji spełnienie przez niego przesłanek z art. 4 bądź art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd I instancji po przeprowadzeniu postępowania dowodowego z akt osobowych wnioskodawcy oraz z zeznań świadków R. M., L. Z., R. W. i S. J. uznał, iż żaden ze wskazywanych przez niego okresów nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy trafnie uznał, iż ubezpieczony w spornych okresach nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze żadnej pracy w warunkach szczególnych wskazanej wymienionej w załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych.

Nie ma racji skarżący, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w spornych okresach wykonywał on pracę wymienioną w punkcie 36 w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych (Prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych).

Przypomnieć należy, iż w świadectwie pracy ubezpieczonego z Zakładu (...) wskazano, iż wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku montera instalacji i sieci wodno-kanalizacyjnych. Z zeznań świadka S. J., przełożonego wnioskodawcy wynika, iż montowanie instalacji i sieci wodno-kanalizacyjnych wyglądało tak, iż najpierw koparką i ręcznie robiono wykopy od 1 do 5 metrów głębokości. Potem na dnie robiono podsypkę i następnie wnioskodawca układał rury. Wnioskodawca musiał ręcznie wykopać uzbrojenie, ułożyć kable, zrobić podsypkę, a następnie montować studnie betonowe i od tych studni układać rury. Ubezpieczony wchodził też czasami do środka i sprawdzał, czy rury są dobrze ułożone.

W świadectwie pracy wystawionym przez Przedsiębiorstwo (...) wskazano natomiast, iż ubezpieczony pracował na stanowisku montera zewnętrznych sieci wodno-kanalizacyjnych. Świadek L. Z., który był bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy, zeznał, iż skarżący jako monter pracował w wykopie wykonanym przez koparkę. Jego praca polegała na poprawieniu szpadłami dna wykopu, a następnie ułożeniu rurociągów i kładzeniu rur. Świadek R. M., który pracował razem z ubezpieczonym, zeznał zaś, iż do wykopu przygotowanego koparką wchodził monterzy i montowali rury, osadzali studzienki betonowe, pod tymi studzienkami były robione podmurówki z bloczków betonowych. Wnioskodawca murował też studzienki.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, z materiału dowodowego zaferowanego przez strony jasno więc wynika, iż praca ubezpieczonego nie polegała na wykonywaniu ciężkich prac fizycznych w podziemnych kanałach ściekowych. Jak trafnie wyjaśnił Sąd I instancji, kanały ściekowe to są obiekty zamknięte i praca w nich wykonywana jest w szczególnych warunkach m.in. z uwagi na utrudnioną cyrkulację powietrza. Tymczasem ubezpieczony z całą pewnością nie pracował w takich kanałach. Pracował on przy montażu instalacji wodno-kanalizacyjnych, na powierzchni lub w otwartych wykopach. Z zeznań świadka R. M. wynika, iż były to wykopy tzw. skarpowe, o głębokości od 1 do 5 metrów, a szerokości 60-70 cm na dole, zaś u góry 3-4 metry. Praca ta niewątpliwie mogła wiązać się z niedogodnościami takimi jak wymuszona, pochylona pozycja ciała czy też sporadyczne wchodzenie do głębokiej na 3-4 m studzienki w celu sprawdzenia ułożenia rur, jednak na pewno nie była tożsama z pracą wskazaną w punkcie 36 wykazu nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych ani też żadną inną pracą wymienioną w tym rozporządzeniu. Jako prace w podziemnych kanałach ściekowych najczęściej wskazuje się prace związane z oczyszczaniem ścieków, jednak oczywiście może to być także inna praca, o ile jednak spełnia ona wymóg ciężkiej pracy fizycznej stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywanej w podziemnych kanałach ściekowych. Wbrew twierdzeniom skarżącego, samo wystąpienie jednego z czynników ryzyka wymienionych w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, jak np. prace pod ziemią, nie jest wystarczające dla stwierdzenia, iż była to praca w warunkach szczególnych w rozumieniu tej ustawy. Konieczne jest bowiem interpretowanie tego przepisu w połączeniu z pracami wymienionymi w załącznikach do ustawy.

Dodać także należy, iż za prace warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uznaje się m.in. prace montera wodno-kanalizacyjnego w głębokich wykopach, przy czym zgodnie z dominującym poglądem judykatury, dotyczy to prac wykonywanych na głębokości co najmniej 3 metrów. Z zeznań świadków wynika,

iż pewne czynności ubezpieczony rzeczywiście wykonywał w studzienkach na tej głębokości, jednak nie stale i nie w pełnym wymiarze czasu pracy. Niemniej jednak okoliczność ta pozostaje bez znaczenia dla niniejszej sprawy, ustawy o emeryturach pomostowych stanowiska takiego nie wymienia.

Nie był także zasadnym zarzut naruszenia art. 217 § 1 w zw. z art. 227, art. 232 i art. 278 § 1 k.p.c. poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bhp. W piśmie z dnia 14 listopada 2017 r. pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, iż dowód ten miałby być sporządzony na okoliczność ustalenia natężenia pracy i czynników ryzyka zawodowego występujących na stanowisku monter a wodno-kanalizacyjnego. Zauważyć jednak należy, iż dla uznania danego okresu za okres pracy w warunkach szczególnych nie jest wystarczające występowanie takich samych czynników ryzyka jak w innej pracy w warunkach szczególnych. Przepisy ustawy o emeryturach pomostowych, w tym zwłaszcza wykazy prac w warunkach szczególnych oraz o szczególnym charakterze nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Jedynie praca tożsama z pracą wymienioną w wykazie może zostać zaliczona do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Jak zaś już wyżej wskazano, z zeznań świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie wynikało jednoznacznie, iż w przypadku prac wykonywanych przez ubezpieczonego w spornych okresach tak nie było. Nie zachodziła zatem potrzeba dopuszczania dowodu z opinii biegłego z zakresu bhp.

Sąd II instancji nie dostrzega także naruszenia art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP. Wymogi określone w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych nie przeczą konstytucyjnej zasadzie równości wobec prawa. Wymogi określone w tych przepisach są bowiem takie same dla wszystkich.

Reasumując, Sąd Apelacyjny uznał, iż Sąd I instancji trafnie ocenił, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich wymogów określonych w art. 4 oraz 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego, jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 wyroku zgodnie z § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015, poz. 1804) w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd Apelacyjny, uwzględniając nakład pracy pełnomocnika, orzekł o kosztach postępowania drugoinstancyjnego w ten sposób, że zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

SSA Grażyna Czyżak SSA Maciej Piankowski SSA Bożena Grubba